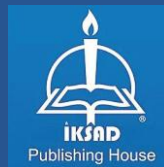

I. ULUSLARARASI ADLİ BİLİMLER VE HUKUK KONGRESİ ÖZET KİTABI

17-19 KASIM 2017
GAZİANTEP

EDİTÖR
YRD. DOÇ. DR. ARZU TUNCER

2017

ISBN 978-605-9885-41-6

KONGRE ÖZET KİTABI

I.ULUSLARARASI ADLİ BİLİMLER VE HUKUK KONGRESİ

17-19 Kasım 2017
Gaziantep

Editör

Yrd.Doç. Dr. Arzu TUNCER

Institution Of Economic Development And Social Researches Publications®

(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)

TURKEY

TR: +90 342 606 06 75 USA: +1 631 685 0 853

E posta: kongreiksad@gmail.com

www.iksad.org www.iksadkongre.org

Bu kitabın tüm hakları İKSAD'a aittir. İzinsiz kopyalanamaz ve çoğaltılamaz
Kitapta bulunan eserlerin yasal ve etik sorumluluğu yazarlara aittir

Iksad Publications - 2017©

ISBN – 978-605-9885-41-6

KONGRE KÜNYESİ

KONGRENİN ADI

1. ULUSLARARASI ADLİ BİLİMLER VE HUKUK KONGRESİ

KATILIM TÜRÜ

Çağrılı ve Davetli

TARİHİ VE YERİ

17 – 19 Kasım 2017 – Gaziantep

ORGANİZATÖR

İKSAD- İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Derneği

KATILIMCI KURUM

Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi

KONGRE BAŞKANI

Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK

DAVETLİ KONUŞMACILAR

Yrd. Doç. Dr. Arzu TUNCER

Av. Veysel GÖRÜCÜ

DÜZENLEME KURULU BAŞKANI

Mustafa Latif EMEK

GENEL KOORDİNATÖR

Kaldygül ADİLBEKOVA

KONGRE DİLİ

Türkçe (tüm lehçeler) ve İngilizce

KONGRE BİLİM KURULU

Dr. Amanbay MOLDİBAEV	Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi
Dr. Ahmet KULAŞ	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Akmaral S. SYRGAKBAYEVA	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Arzu TUNCER	Hasan Kalyoncu Üniversitesi
Dr. Anatoliy LOGİNOV	Ukrayna Şevçenko Lugan Milli Üniversitesi
Dr. A.S. KIDIRŞAYEV	Makhambet U. Batı Kazakistan Devlet Üniversitesi
Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA	Orleu Milli Kalkınma Enstitüsü
Dr. Bahit KULBAEVA	S.Baybeşev Aktobe Üniversitesi
Dr. Bakıt OSPANOVA	H.Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniv.
Dr. Bayram BOLAT	Ömer Halisdemir Üniversitesi
Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA	K.Zhubanov Aktobe Devlet Bölge Üniversitesi
Dr. B.K.ZAYADAN	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Botagul TURGUNBAEVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Caner KARAVİT	Mimar Sinan Üniversitesi
Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA	Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi
Dr. D.K.TÖLEGENOVA	Makhambet U. Batı Kazakistan Devlet Üniversitesi
Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA	Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi
Dr. Dursun KÖSE	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Elvan YALÇINKAYA	Ömer Halisdemir Üniversitesi
Dr. Gulmira ABDİRASULOVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Gulşat ŞUGAYEVA	Dosmukhamedov Atyrau Devlet Üniversitesi
Dr. G.I. ERNAZAROVA	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. İsaevna URKİMBAEVA	Abılay Han Uluslararası İlişkiler Üniversitesi
Dr. Kalemkas KALİBAEVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Karligash BAYTANASOVA	Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Dr. Kemal EROL	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Dr. Kenjehan MEDEUBAEVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Kenan İLARSLAN	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Dr. Kulaş MAMİROVA	Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi
Dr. Mahabbat OSPANBAEVA	Taraz Devlet Pedagoji Üniversitesi
Dr. Maha Hamdan ALANAZİ	Riyad Kral Abdülaziz Teknoloji Enstitüsü
Dr. Malik YILMAZ	Atatürk Üniversitesi
Dr. Mavlyanov ABDİGAPPAR	Kırgızistan Elaralık Üniversitesi
Dr. Metin KOPAR	Adıyaman Üniversitesi
Dr. Mustafa METE	Gaziantep Üniversitesi
Dr. Mustafa TALAS	Ömer Halisdemir Üniversitesi
Dr. M. Salih MERCAN	Bitlis Eren Üniversitesi
Dr. Mustafa ÜNAL	Erciyes Üniversitesi
Dr. Osman Kubilay GÜL	Cumhuriyet Üniversitesi
Dr. Salima N. KAİRJANOVA	Dosmukhamedov Atyrau Devlet Üniversitesi
Dr. Şara MAJITAYEVA	E.A. Buketov Karaganda Devlet Üniversitesi
Dr. Vera ABRAMENKOVA	Rusya Aile ve Eğitim Çalışmaları Enstitüsü
Dr. Yang ZİTONG	Wuhan Üniversitesi
Dr. Zongxian FENG	Xi'an Jiatong Üniversitesi

1. ULUSLARARASI ADLİ BİLİMLER VE HUKUK KONGRESİ

18/11/2017

Kayıt: 09:30-10:00

AÇILIŞ KONUŞMASI

Mustafa Latif EMEK

İksad Başkanı

AÇILIŞ KONFERANSI

Yrd. Doç. Dr. Arzu TUNCER	PREVENTION OF MONEY LAUNDERING
Av. Veyssel GÖRÜCÜ	-----

MARTI SALONU

OTURUM-I

Oturum Başkanı : Yrd. Doç. Dr. H. Gökçe ZABUNOĞLU

10:30-10:45	Asst. Prof. Dr. Arzu TUNCER	PREVENTION OF MONEY LAUNDERING
10:45-11:00	Arş. Gör. Burak ACAR Doç. Dr. Ömer Miraç YAMAN	2006-2016 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE'DE ÜRETİLEN "SUÇ VE ÇOCUK" TEMALİ LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARINA DAİR LİTERATÜR DEĞERLENDİRMESİ
11:15-11:30	Yrd. Doç. Dr. H. Gökçe ZABUNOĞLU	İSTİSNA HALİNDE KOLLUK YETKİLERİ
11:30-11:45	Doç. Dr. Mehmet KAHRAMAN Öğr. Gör. Ali BALKAN	CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ VE DENETİMİ
11:45-12:00	Araş. Gör. Onur ALTUNSU	NORMUN ZORUNLU UNSURU OLARAK YAPTIRIM

DİNLEYİCİLER VE ÖDÜL JÜRİSİ

Assist. Prof. Dr. Mustafa ÇAKIR & Sezai ÇAĞLAYAN

Arş. Gör. Kenan Koç

Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÇAĞLAYANDERELİ & Yrd. Doç. Dr. Ahmet MAZLUM & Mustafa TANAYDIN

Yrd. Doç. Dr. İbrahim KALKAN & Arş. Gör. Cihan YAYLAK

Arş. Gör. Zehra YALMANKÜLAH

12:00 – 13:00 : ÖĞLE YEMEĞİ

MARTI SALONU

OTURUM-II

Oturum Başkanı : Yrd. Doç. Dr. Arzu TUNCER

13:15-13:30	Arş. Gör. Zehra YALMANKÜLAH	SİNAİ MÜLKİYET KANUNU'NA GÖRE PATENT HAKKINA TECAVÜZ
13:30-13:45	Arş. Gör. Sinan TARİFCİ	BÜYÜK SELÇUKLULARDA DEVLETE KARŞI İŞLENEN SUÇLAR BAĞLAMINDA İSYAN SUÇU, CEZASI VE UYGULANIŞI: HANEDAN ÜYELERİ ÖRNEĞİNDE
13:45-14:00	Araş. Gör. Dilek FERUDUN	TÜRKİYE'DE İŞLENEN SUÇLAR İLE İLLERİN GİNİ KATSAYISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN REGRESYON ANALİZ YÖNTEMLERİ İLE BELİRLENMESİ
14:00-14:15	Sezai ÇAĞLAYAN Assist. Prof. Dr. Mustafa ÇAKIR	DOES TURKEY HAVE THE RIGHT TO INTERVENE IN NORTHERN IRAQ INDEPENDENCE REFERANDUM: STATE SOVEREIGNTY vs. NATIONAL SECURITY
14:15-14:30	Yrd. Doç. Dr. Cengiz ARIKAN	CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNDE TBMM'NİN BİLGİ EDİNME VE DENETİM YOLLARI

DİNLEYİCİLER VE ÖDÜL JÜRİSİ

Arş. Gör. Gülcan AZİMLİ ÇİLİNGİR

Arş. Gör. Kenan Koç

Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÇAĞLAYANDERELİ & Yrd. Doç. Dr. Ahmet MAZLUM & Mustafa TANAYDIN

Yrd. Doç. Dr. İbrahim KALKAN & Arş. Gör. Cihan YAYLAK

Arş. Gör. Zehra YALMANKÜLAH

14:30– 14:40: ARA

MARTI SALONU

OTURUM-III

Oturum Başkanı : Yrd. Doç. Dr. Ahmet MAZLUM

14.40-14:50	Arş. Gör. Kenan Koç	TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİ SÖZLEŞMESİNİN KURULUŞU
14:50-15:00	Öğr. Gör. Ali BALKAN Doç. Dr. Mehmet KAHRAMAN	İNSAN HAKLARININ KORUNMASINDA YARGI DIŞI BİR KORUMA MEKANİZMASI: İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
15:00-15:10	Yrd. Doç. Dr. M. ÇAĞLAYANDERELİ Yrd. Doç. Dr. Ahmet MAZLUM Mustafa TANAYDIN	GECEKONDUNUN VAROŞA DÖNÜŞME SÜRECİNE UYUŞTURUCU ALT KÜLTÜRÜNÜN ETKİLERİ: MERSİN ÖRNEĞİ
15:10-15:20	Yrd. Doç. Dr. İbrahim KALKAN Arş. Gör. Cihan YAYLAK	KAZAK ÖRF-ADET HUKUKUNDAKİ "BİY" YARGI SİSTEMİ İLE TÜRKİYE'DEKİ ARABULUCULUK VE UZLAŞTIRMA PROSEDÜRLERİ ARASINDAKİ BENZERLİK VE FARKLILIKLAR
15:20-15:30	Arş. Gör. Gülcan AZIMLI ÇİLİNGİR	YEREL YÖNETİMLERE OHAL KAPSAMINDA ATAMA UYGULAMASI: MEVZUAT VE GÖRÜŞ ANALİZİ

DİNLEYİCİLER VE ÖDÜL JÜRİSİ

Arş. Gör. Burak ACAR

Doç. Dr. Ömer Miraç YAMAN

Yrd. Doç. Dr. H. Gökçe ZABUNOĞLU

Doç. Dr. Mehmet KAHRAMAN & Öğr. Gör. Ali BALKAN

Araş. Gör. Onur ALTUNSU

Arş. Gör. Sinan TARİFCİ

Sezai ÇAĞLAYAN & Assist. Prof. Dr. Mustafa ÇAKIR

15:30 – 16:00: ARA

MARTI SALONU

OTURUM-IV

Oturum Başkanı : Yrd. Doç. Dr. Arzu TUNCER

16:00-16:15	Arş. Gör. Kenan Koç	TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİ SÖZLEŞMESİNDE TARAFLAR
16:15-16:30	Arş. Gör. Zehra YALMANKÜLAH	SON DÜZENLEMELERLE ÇALIŞAN BULUŞLARINA GETİRİLEN YENİLİKLER VE ÇALIŞANA ÖDENECEK BEDELİN TESPİTİ
16:30-16:45	Assist. Prof. Dr. Mustafa ÇAKIR Sezai ÇAĞLAYAN	TURKEY'S STANCE ON QATAR CRISIS: AN ANALYSIS FROM INTERNATIONAL LAW APPROACH
16:45-17:00	Asst. Prof. Dr. Arzu TUNCER	MEDICAL MALPRACTICE IN CRIMINAL LAW
17:00-17:15	Arş. Gör. Burak ACAR Doç. Dr. Ömer Miraç YAMAN	ÇOCUK HAKLARI VE ÇOCUK ADALET SİSTEMİ TEMALİ AKADEMİK ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ
17:15-17:30	Arş. Gör. Metin PEHLİVAN	GEÇİCİ KORUMA SAĞLANAN (SURİYELİLER) YABANCILARIN ÇALIŞMA İZİNİ VE MUAFİYETLERİ
17:15-17:30	Arş. Gör. Metin PEHLİVAN	ULUSLARARASI İŞGÜCÜ KANUNU'NUN GETİRDİĞİ YENİLİK: "TURKUAZ KART" UYGULAMASI

DİNLEYİCİLER VE ÖDÜL JÜRİSİ

Arş. Gör. Dilek FERUDUN

Yrd. Doç. Dr. H. Gökçe ZABUNOĞLU

Doç. Dr. Mehmet KAHRAMAN & Öğr. Gör. Ali BALKAN

Araş. Gör. Onur ALTUNSU

Arş. Gör. Sinan TARİFCİ

Sezai ÇAĞLAYAN & Assist. Prof. Dr. Mustafa ÇAKIR

- Tüm katılımcıların kayıt işlemleri **18/11/2017** tarihinde **09:30-10:00** saatleri arasında yapılacaktır
- Dinleyici katılımı zorunludur

19.11.2017

HALFETİ GEZİSİ

(Geziye ilişkin detay 18 Kasım tarihinde verilecektir)

Değerli akademisyenler,

Sizleri I. Uluslararası Adli Bilimler ve Hukuk Kongresi vesilesi ile
Gaziantep'te ağırlamış olmaktan mutluluk duymaktayız.

Sosyal düzenin sağlanmasında hukuk ve diğer toplumsal kurallar,
büyük bir öneme sahiptir.

Bu kurallar, ancak hukukçuların özgürce düşüncelerini ifade
edebildikleri, mevcut durumu eleştirebildikleri durumlarda anlam
kazanmaktadır.

Özgür bir akademik kurumsal tartışma platformu oluşturmayı
amaçlayan kongremizin bu bağlamda önemli bir rol üstlendiğini ifade
etmek isterim.

Bu bağlamda tüm katılımcılarımıza, sayın Dr. Arzu TUNCER
hanımefendiye, Gaziantep Barosu'nun çok değerli mensubu sayın Av.
Veysel GÖRÜCÜ beyefendi'ye, bilim ve danışma kurulu üyelerimize ve
kongrenin düzenlenmesinde emeği geçen herkese yürekten teşekkür
ederim.

Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK
Kongre Başkanı

İÇİNDEKİLER

KONGRE KÜNYESİ	i
BİLİM KURULU	ii
KONGRE PROGRAMI	iii
FOTOĞRAF GALERİSİ	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi

BİLDİRİ ÖZETLERİ

Arzu TUNCER PREVENTION OF MONEY LAUNDERING	1
Arzu TUNCER MEDICAL MALPRACTICE IN CRIMINAL LAW	2
Ayşe Dürüye BAHAR & Gülsüm Günbala GÜVEN TÜRK HUKUKUNDA BELİRSİZ ALACAK DAVASI	3
Burak ACAR & Ömer Miraç YAMAN ÇOCUK HAKLARI VE ÇOCUK ADALET SİSTEMİ TEMALİ AKADEMİK ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ	4
Burak ACAR & Ömer Miraç YAMAN 2006-2016 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE'DE ÜRETİLEN "SUÇ VE ÇOCUK" TEMALİ LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARINA DAİR LİTERATÜR DEĞERLENDİRMESİ	6
Cengiz ARIKAN CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNDE TBMM'NİN BİLGİ EDİNME VE DENETİM YOLLARI	8
Dilek FERUDUN TÜRKİYE'DE İŞLENEN SUÇLAR İLE İLLERİN GİNİ KATSAYISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN REGRESYON ANALİZ YÖNTEMLERİ İLE BELİRLENMESİ	10
Gülcan AZİMLİ ÇİLİNGİR YEREL YÖNETİMLERE OHAL KAPSAMINDA ATAMA UYGULAMASI: MEVZUAT VE GÖRÜŞ ANALİZİ	11
H. Gökçe ZABUNOĞLU İSTİSNA HALİNDE KOLLUK YETKİLERİ	12
İbrahim KALKAN & Cihan YAYLAK KAZAK ÖRF-ADET HUKUKUNDAKİ "BİY" YARGI SİSTEMİ İLE TÜRKİYE'DEKİ ARABULUCULUK VE UZLAŞTIRMA PROSEDÜRLERİ ARASINDAKİ BENZERLİK VE FARKLILIKLAR	13
Kenan KOÇ TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİ SÖZLEŞMESİNDE TARAFLAR	15
Kenan KOÇ TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİ SÖZLEŞMESİNİN KURULUŞU	16
Ali BALKAN & Mehmet KAHRAMAN İNSAN HAKLARININ KORUNMASINDA YARGI DIŞI BİR KORUMA MEKANİZMASI: İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU	17
Mehmet KAHRAMAN & Ali BALKAN CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ VE DENETİMİ	19
METİN PEHLİVAN GEÇİCİ KORUMA SAĞLANAN (SURİYELİLER) YABANCILARIN ÇALIŞMA İZİNİ VE MUAFİYETLERİ	21

METİN PEHLİVAN ULUSLARARASI İŞGÜCÜ KANUNU'NUN GETİRDİĞİ YENİLİK: "TURKUAZ KART" UYGULAMASI	23
Mustafa ÇAĞLAYANDERELİ & Ahmet MAZLUM & Mustafa TANAYDIN GECEKONDUNUN VAROŞA DÖNÜŞME SÜRECİNE UYUŞTURUCU ALT KÜLTÜRÜNÜN ETKİLERİ: MERSİN ÖRNEĞİ	25
Onur ALTUNSU NORMUN ZORUNLU UNSURU OLARAK YAPTIRIM	27
Sezai ÇAĞLAYAN & Mustafa ÇAKIR DOES TURKEY HAVE THE RIGHT TO INTERVENE IN NORTHERN IRAQ INDEPENDENCE REFERANDUM: STATE SOVEREIGNTY vs. NATIONAL SECURITY	28
Mustafa ÇAKIR & Sezai ÇAĞLAYAN TURKEY'S STANCE ON QATAR CRISIS: AN ANALYSIS FROM INTERNATIONAL LAW APPROACH	29
Sinan TARİFCİ BÜYÜK SELÇUKLULARDA DEVLETE KARŞI İŞLENEN SUÇLAR BAĞLAMINDA İSYAN SUÇU, CEZASI VE UYGULANIŞI: HANEDAN ÜYELERİ ÖRNEĞİNDE	30
Zehra YALMANKÜLAH SINAI MÜLKİYET KANUNU'NA GÖRE PATENT HAKKINA TECAVÜZ	31
Zehra YALMANKÜLAH SON DÜZENLEMELERLE ÇALIŞAN BULUŞLARINA GETİRİLEN YENİLİKLER VE ÇALIŞANA ÖDENECEK BEDELİN TESPİTİ	33

PREVENTION OF MONEY LAUNDERING

Asst. Prof. Dr. Arzu TUNCER

Hasan Kalyoncu University, Law Faculty, arzu.tuncer@hku.edu.tr

The article will define about potential vulnerabilities of prosecuting financial system for robusting anti-money laundering and combating the financial resource of terrorism. Furthermore, it will consider international cooperation in identification and examination of money laundering and will give information about Financial Task Force (FATF) for combating money laundering and terrorist financing.

Money laundering posing a significant threat to financial systems around the world, it is fundamental to unenable criminal groups related to terrorism financing. Terrorism financing and money laundering both embody similar concerns and use the same techniques to exploit weakness in financial systems. These illegal activities threaten financial institutions and systems, discourage foreign investment and deform international capital flows. Also, the international trade system is vulnerable to money launderers taking advantage of trade import and export transactions through trade-based money laundering.

It will also define that money launderers benefiting from electronic banking and cyberspace capabilities in order to prevent and detect their actions by making complicated. It will also mention about the effective methods for identifying bank customers, how to observe and monitor financial operations, Moreover, the explanation will be given how to report and what kind of information to provide to the competent authorities.

Finally, it will present the Money Laundering Directives and the strong connection between money laundering and corruption. It will define money launderers and also terrorist financiers taking advantage of the freedom of capital movements and the freedom to provide financial services where the integrated financial area needs.

Keywords: Money Laundering, E-Money Laundering, Anti-Money Laundering, Financing Of Terrorism, Combatting Terrorism Financing System, Trade-Based Money Laundering, Financial Task Force (FATF)

MEDICAL MALPRACTICE IN CRIMINAL LAW

Asst. Prof. Dr. Arzu TUNCER

Hasan Kalyoncu University, Law Faculty, arzu.tuncer@hku.edu.tr

The article will consider different aspects of criminal liability for medical negligence in England comparing to other countries. This paper will examine and analyse the current test for responsibility regarding manslaughter in order to apply in medical profession. Furthermore, it will notice that the National Health Service must have criminal responsibility.

It will also determine the medical malpractice in criminal law while examining inadequate medical policing problems in different perspectives.

The European Court of Human Rights' decision will be given according to the violation of Article 2 referring to right to life regarding the investigations into the circumstances of the death of a patient alleging ineffective.

The European Court of Human Rights' decision will be given according to the violation of Article 3 of the Convention referring to prohibition of inhuman or degrading treatment. In this case, the applicant complains of a lack of proper examination of his state of health about conscription causing punishments within military service.

The European Court of Human Rights' decision will be given according to the violation of Article 6 of the Convention referring to the lack of impartiality and independence of the Medical Board. The applicants complained that in examining their case, the domestic court had failed to address their grievances about the conditions of the first applicant's confinement.

Keywords: medical malpractice, criminal liability, gross negligence manslaughter, corporate manslaughter, The European Court of Human Rights

TÜRK HUKUKUNDA BELİRSİZ ALACAK DAVASI

Öğr. Gör. Ayşe Dürüye BAHAR

Gaziantep Üniversitesi ayseyeni@gantep.edu.tr

Öğr. Gör. Gülsüm Günbala GÜVEN

Gaziantep Üniversitesi abalkan65@hotmail.com

Belirsiz alacak davası, davanın kısmen reddedildiği durumda yargılama giderlerine mahkûm olma ve alacak için kısmi dava açıldığı durumda kısmi davanın kabulünden sonra talep edilebilecek olan alacağın son kesiminin zamanaşımına uğraması riskini ortadan kaldıran ve usul hukukundaki şeklilik nedeni ile hak kaybına uğramayı engelleyen bir eda davasıdır. 6100 sayılı yasa yürürlüğe girmeden önce, alacak miktarının belirsiz olduğu hallerde davacının kısmi dava açmaktan başka imkânı yoktu. Davacının kısmi dava açmadan tahmini olarak hesapladığı miktarı talep etmesi durumunda karşısına miktarı yüksek tuttuğu halde farklı düşük tuttuğu halde farklı olumsuzluklar çıkmaktaydı. Çünkü talep sonucunu yüksek tuttuğu halde sonucun reddedilen kesimi için yargılama giderlerini ödemeye mahkum edilmekteydi. Düşük tuttuğu halde ise alacağın daha fazla olduğu belirlense bile geri kalan kısmı saklı tutmadığı için kalan alacak kesiminden feragat etmiş sayılmaktaydı. Bu durumda alacağı belirli olmayan alacaklıya tek çıkar yol olarak kısmi eda davası açarak alacağının geri kalan kısmını saklı tutma kalmaktaydı.

Hukukumuza 6100 sayılı yasa ile giren belirsiz alacak davası, davacının talep sonucunu belirlemesinin mümkün olmadığı veya alacak miktarını tam olarak belirleyemediği durumlarda uygulama alanı bularak talep sonucunu belirtme zorunluluğunu ortadan kaldırmaktadır. Çalışmamızda öncelikle belirsiz alacak davasının tanımı yapılacaktır. Davanın kanundaki düzenleme biçimi ve davanın niteliği konuları anlatılacaktır. Devamında ise belirsiz alacak davasında görevli olan mahkeme ile davanın amacı konuları üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Belirsiz Alacak, Talep Sonucu, Alacak Miktarı

ÇOCUK HAKLARI VE ÇOCUK ADALET SİSTEMİ TEMALİ AKADEMİK ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF ACADEMIC STUDIES ON THE RIGHTS OF THE CHILDREN AND JUVENILE JUSTICE SYSTEM THEMES

Arş. Gör. Burak ACAR
İstanbul Üniversitesi, acarburak.tr@gmail.com
Doç. Dr. Ömer Miraç YAMAN
İstanbul Üniversitesi, omermirac@gmail.com

Amaç: Bu çalışma “çocuk hakları” ve “çocuk adalet sistemi” temalı akademik çalışmaların makale, tez ve kitap düzeyinde incelenmesini hedeflemektedir. Bu amaçla cumhuriyet tarihi boyunca ortaya konulmuş akademik düzeydeki çalışmaların yıllara, yayın türlerine, yazarlara ve alt temalara göre incelenerek geçmişten günümüze bibliyografik bir değerlendirmesi yapılacaktır. Bu çalışmada çocuk adalet sisteminin unsurlarına yer verilmemiş yalnızca adalet sistemine dair genel çerçeveyi sunan yayınlar dikkate alınmıştır.

Yöntem: Çalışma nitel araştırma yöntemi olarak tasarlanmış olup verilerin toplanmasında ‘literatür taraması’ yöntemi kullanılmıştır. Literatür taramasında kullanılmak üzere; çocuk hakları, çocuk adalet sistemi, yargılama, ceza hukuku, yasal düzenlemeler, kolluk kuvvetleri, adli sistem, mevzuat, yasa, koruma kanunu ve benzeri anahtar kavramlar belirlenmiştir. Tarama sonucunda çocuk ile ilişkili yayınların künyeleri çalışmanın verisi olarak kullanılmıştır. Verilerin toplanma aşamasında çok sayıda üniversite kütüphanesinin online veri tabanları, bu alanda öne çıktığı düşünülen dergiler, Yök Tez, uluslararası akademik veri tabanları ve diğer arama kaynakları kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi tercih edilmiştir.

Bulgular: 1923-2016 yılları arasında doksan altısı (96) makale, otuz beşi (35) tez ve otuz dördü (34) kitap olmak üzere toplam yüz altmış beş (165) akademik yayına ulaşılmıştır. 1923-1980 yılları arasında yalnızca dokuz (9) çalışma üretilmiştir. 1980-2004 yılları arasında akademik yayınların sayısı kısmen artış gösterse de en büyük ilerleme 2005 sonrası dönemde meydana gelmiştir. Öyle ki Cumhuriyet tarihi boyunca yapılmış çalışmaların %74’ü bu döneme aittir. Cumhuriyetin ilk dönem çalışmaları daha çok uluslararası mevzuatların merkeze alındığı çalışmalararken uluslararası sözleşme ve standartların başlangıcı olan 1985 yılı ve sonrasında çocuk hakları bağlamında yapılmış akademik çalışmaların artış gösterdiği görülmüştür. 2005 yılı ve sonrası dönemde ise çocuk koruma kanunu akademik çalışmaların yönelimi noktasında önemli bir belirleyici faktör olmuştur. Ayrıca bu alanda yapılmış kitap çalışmalarının özel kişilerden çok tüzel kişilikler tarafından yayınlandığı görülmektedir. Çocuk ceza adalet sistemi, çocuk hakları bağlamında çocukların yargılanması ve infazı, uluslararası çocuk mevzuatları, çocuk adalet sisteminin suçu önleyiciliği, adli sistem içerisinde güvenlik birimleri ve çocuk ilişkisi, çocuk koruma kanunu/sistemi temaları en çok öne çıkan çalışma konuları olmuştur.

Sonuç: Uluslararası mevzuat ve sözleşmelerin, ulusal yasa ve adalet politikalarının bu alanda yapılmış olan akademik yayınlar üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Bu durum politikalardan bağımsız veya politikalara yön verici akademik çalışmalar olma noktasında bir eksiklik olarak düşünülebilir. Öte yandan doktora tezlerinin oldukça az olması ve kitapların daha çok yasa tanımlayıcı veya istatistiki bilgiler düzeyinde kalmış olması uzmanlık ve derinlik katacak akademik yayınlara olan ihtiyacı artırmaktadır.

Anahtar Kavramlar: Çocuk Hakları, Çocuk Adalet Sistemi, Literatür, Bibliyografya

*Bu çalışmanın verileri ilk yazarın yüksek lisans tezinin bir bölümünden elde edilmiştir.

2006-2016 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE’DE ÜRETİLEN “SUÇ VE ÇOCUK” TEMALİ LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARINA DAİR LİTERATÜR DEĞERLENDİRMESİ

LITERATURE REVIEW OF "CRIME AND JUVENİLE " THEMED GRADUATE LEVEL THESIS STUDİES PRODUCED IN TURKEY BETWEEN 2006-2016 YEARS

Arş. Gör. Burak ACAR
İstanbul Üniversitesi, acarburak.tr@gmail.com
Doç. Dr. Ömer Miraç YAMAN
İstanbul Üniversitesi, omermirac@gmail.com

Amaç: Bu çalışma Türkiye’de 2006-2016 yılları arasını kapsayan 10 yılda ortaya konulmuş “suç ve çocuk” temalı lisansüstü tez çalışmalarını tematik ve niteliksel açıdan bibliyografik bir değerlendirmeye tabi tutmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda tezlerde ele alınan konular, tezlerin hangi anabilim dallarında ortaya konulduğuna ve tezlerin türlerine göre ayrı ayrı incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Yöntem: Bu çalışma; nitel araştırma deseni olarak tasarlanmış olup verilerin toplanmasında ‘literatür taraması’ yöntemi kullanılmıştır. Literatür taramasında kullanılmak üzere çok sayıda anahtar kavram belirlenmiş, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi (YÖKTEZ) başta olmak üzere birçok üniversite kütüphanesinin online katalogları, bu alanda önemli görülen dergiler ve kapsamlı diğer veri tabanları bu anahtar kavramlarla taranmıştır. Elde edilen verilerin analizinde ise betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular: 2006-2016 yılları arasında “suç ve çocuk” temalı 192 adet lisans üstü tez çalışmasına ulaşılmıştır. Bu çalışmaların 3’ü tıpta uzmanlık, 31’i doktora 158’i yüksek lisans seviyesindedir. Ortaya konulan çalışmalar en çok psikoloji/psikiyatri/pdr (26), sosyoloji (25), sosyal bilimler (17), kamu hukuku (13), sosyal hizmet (11) anabilim dallarında yapıldığı görülmektedir. Öte yandan İstanbul Üniversitesi (22), Hacettepe Üniversitesi (17), Ankara Üniversitesi (16) ve Gazi Üniversitesi (12) bu alanda en çok çalışma üreten üniversiteler olarak öne çıkmaktadır. Son olarak, yapılmış olan çalışmalar daha çok Aile/Okul/Arkadaş/Akran Grupları, Hukuk Sistemi/Yargılama/Çocuk Hakları/Çocuk Adalet Sistemi/Çocuk Koruma Sistemi, Psikoloji/Kişilik Özellikleri/Benlik Algısı/Özsaygı/Travmatik Öyküler/Öfke Kontrolü ve Tutuklu/Hükümlü/İslahevi/Cezaevi gibi alt temalar çerçevesinde üretilmiştir.

Sonuç: Son 10 yıl içerisinde üretilen tezlerin daha çok yüksek lisans düzeyinde kalmış olması ortaya konan çalışmaların niteliksel anlamda derinlik ve uzmanlık gerektiren çalışmalardan ziyade; genel, tanımlayıcı, keşfedici ve betimleyici özellikteki çalışmalar olarak kalmasına neden olmuştur. Anabilim dallarına göre çalışmaların psikoloji/psikiyatri/pdr ve sosyoloji ağırlıklı olması ise çalışmanın amacına uygun sonuçlar vermesi bakımından önemlidir. Araştırmanın sonuçlarından bir diğeri ise yapılan çalışmaların alt temalara yönelik sıklık dağılımının tespit edilmesine ve daha az çalışma yapılan alanların tespitine imkan sağlamasıdır.

Bu durumun sonraki muhtemel çalışmaların özgün alt temalar çerçevesinde yapılmasına katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kavramlar: Suç ve Çocuk, Tez Çalışmaları, Literatür Değerlendirmesi

*Bu çalışmanın verileri ilk yazarın yüksek lisans tezinin bir bölümünden elde edilmiştir.

CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNDE TBMM'NİN BİLGİ EDİNME VE DENETİM YOLLARI

Yrd. Doç. Dr. Cengiz ARIKAN

Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi, carikan_58@hotmail.com

Türkiye’de 16 Nisan 2016 tarihli halk oylamasıyla kabul edilen Anayasa değişikliği ile hükümet sistemi değişikliğine gidilmiştir. “Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi” olarak adlandırılan bu sistem değişikliği, Cumhurbaşkanlığı ve TBMM için birlikte yapılacak ilk seçimlerle birlikte yürürlüğe girecektir. Hükümet sistemine ilişkin söz konusu değişikliklere göre; yürütme yetki ve görevi doğrudan halk tarafından seçilen Cumhurbaşkanı aittir. Kuvvetlerin sert ayrılığını öngören bu sistemde yürütme yetki ve görevini tek başına üstlenecek olan Cumhurbaşkanı, siyasal anlamda Meclis çoğunluğunun güvenine muhtaç değildir. Bu nedenle iki ayrı seçimle meşruiyetlerini kazanan Yasama ve Yürütme organları arasındaki etkileşim ve denetim araçları da doğal olarak bu sistemin yapısına uygun düzenlenmektedir.

Mevcut düzenlemede Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgi edinme ve denetim yolları “Soru”, “Genel Görüşme”, “Meclis Araştırması”, “Meclis Soruşturması” ve “Gensoru” olarak düzenlenmiştir. Hükümet sistemi değişikliğine paralel olarak TBMM’nin bilgi edinme ve denetim yolları da yeniden düzenlenmiştir. Bu kapsamda parlamenter sistemlerde, hükümetin parlamentonun güvensizlik oyuyla görevden alınmasına imkân tanıyan bir siyasal denetim aracı olan “gensoru” Anayasadan çıkarılmıştır.

Bakanlar Kurulu üyelerinin görevleriyle ilgili cezai sorumluluklarının denetim usulü olan “Meclis Soruşturması” usulü 106’ncı maddede Cumhurbaşkanı Yardımcılarını da kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Bu usulün işletilmesi için gerekli Meclis çoğunlukları yükseltilmiştir. Bakanların ve Cumhurbaşkanı Yardımcılarının kişisel suçlarının soruşturulması milletvekili dokunulmazlığı kapsamına alınmıştır. Bu durum mevcut düzenlemeye göre söz konusu kişiler için cezai sorumluluk usulünü daha da zorlaştıracığı için tartışmaya açıktır.

Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğu, mevzuatta karşılığı olmayan ve tartışma konusu olan, “vatana ihanet” ile sınırlı iken 105’inci maddede yapılan değişiklikle vatana ihanet kavramı Anayasadan çıkarılmış, Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğu kişisel suçları da içerecek şekilde genişletilmiş ve soruşturma ve yargılanma usulüne ilişkin düzenlemeler açıklığa kavuşturulmuştur.

TBMM’nin bilgi edinme yolları olarak nitelendirilen, “Soru”, “Meclis Araştırması” ve “Genel Görüşme” yolları korunmuştur. Bununla birlikte, soru önergesine ilişkin sözlü soru önergesi yöntemi kaldırılmıştır. Pratik olarak denetim yetkilerinde bir eksilme olarak değerlendirilemeyecek bu mekanizmaya yer verilmemesinin nedeni ise Cumhurbaşkanlığı sisteminde yürütmenin yasama faaliyetlerine katılımının son derece sınırlı olmasıdır.

TBMM'nin bilgi edinme ve denetim yollarına ilişkin değişiklikler mevcut sistemle karşılaştırmalı olarak Cumhurbaşkanlığı sisteminin getirdiği yasama-yürütme ilişkileri ekseninde değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Yasama Yürütme İlişkileri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Denetim Yolları, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi

TÜRKİYE’DE İŞLENEN SUÇLAR İLE İLLERİN GİNİ KATSAYISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN REGRESYON ANALİZ YÖNTEMLERİ İLE BELİRLENMESİ

Arş. Gör. Dilek FERUDUN

Ahi Evran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, dilekferidun@gmail.com

Dünyada işlenen suçların dağılımına bakıldığında coğrafi-fiziki özellikler (iklim, yaşanılan mekanların konforu ya da konforsuzluğu vb gibi) ve beşeri özelliklerden (eğitim seviyeleri, gelenekler, alışkanlıklar, inançlar, siyasi ya da idari yapılar vb gibi) etkilendiği görülmektedir. Suçların dağılımı incelenirken suçun dağılımı ile fiziki-beşeri özelliklerin ilişkilerinin tespiti; suçların önlenmesi ya da azaltılması için önlemler alınması konusunda yeni politikalar ve düzenlemeler getirilmesi açısından önem arz etmektedir. İnsan yaşadığı fiziki ya da beşeri çevreden bağımsız olarak düşünülemez. Suçların coğrafi dağılımı ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde ekonomik koşullar ile suçlar arasında ilişkinin varlığı ve derecesinin tespiti konusunda çok sayıda çalışma yapıldığı görülmektedir. Fakat yapılan çalışmalarda gelir eşitsizliği yerine sadece kişi başına düşen milli gelir dikkate alınmıştır. Milli gelirin nüfus içerisinde ortalama dağılımı kullanılarak yapılan çalışmalarda; düşük gelir ve yüksek gelir arasındaki farklılıkların ne ölçüde olduğu bilinmemektedir. Bu çalışmanın amacı, gelir eşitsizlikleri ile suçların dağılımı ve türleri arasında nasıl bir ilişki bulunduğunu tespit etmektir. Farklılıkların net olarak görülebilmesi için bu çalışmada illere ait milli gelir istatistikleri kullanılarak her bir ilin GİNİ katsayısı hesaplanmıştır. Daha sonra GİNİ katsayısı ile suçlar arasındaki ilişkinin varlığını tespit etmek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır. Sonuçlar Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) yazılımı ile kolaylıkla yorumlanabilmesi için haritalara dönüştürülmüştür. Sonuçlara bakıldığında bazı suçlar ile GİNİ katsayısı arasında güçlü pozitif ilişki görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İller, GİNİ katsayısı, Regresyon, CBS, İlişki, Suçların Dağılımı

YEREL YÖNETİMLERE OHAL KAPSAMINDA ATAMA UYGULAMASI: MEVZUAT VE GÖRÜŞ ANALİZİ

Arş. Gör. Gülcan AZİMLİ ÇİLİNGİR

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi Bölümü Hukuk Bilimleri A.B.D.,
gulcanazimlicilingir@yyu.edu.tr

Ülkemizde 15/07/2016 tarihinde yaşanan darbe kalkışması akabinde Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 120 ve 121. Maddelerinde yer alan düzenlemeler kapsamında ülke genelinde 21/07/2016 tarihli Resmi Gazete' de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu'nun 2016/9064 Sayılı Kararı ile olağanüstü hal (OHAL) ilan edilmiştir. Hükümet yetkililerin ilk açıklamalarında; darbe girişiminde bulunan terör örgütünün tüm unsurlarıyla ve süratle bertaraf edilebilmesi, ülkede demokrasi, temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik şiddet hareketlerinin mevcut olması sebepleriyle Milli Güvenlik Kurulu'nun görüşü alınarak OHAL ilan edilmesi kararının alındığı vurgulanmıştır. OHAL ilanının ülkemizde demokrasiye, hukuk devletine, vatandaşların hak ve özgürlüklerine yönelik tehdidi ortadan kaldırmak için gereken adımların en etkin ve hızlı şekilde atılabilmesi gerekliliğinden kaynaklandığı ve bu uygulamanın kesinlikle demokrasiye, hukuka ve özgürlüklere karşı olmadığı, tam tersine bu değerleri koruma ve güçlendirme amacına yönelik olduğu ifade edilmiştir.

Anayasamızda, "Olağanüstü Yönetim Usulleri" başlığı altında düzenlenen OHAL ilanı ile birlikte 121/son fıkrasında öngörülen; "*Olağanüstü hal süresince, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, kanun hükmünde kararname çıkarabilir*" düzenlemesi kapsamında ülke vatandaşlarını ve gündelik hayatı doğrudan etkileyen kanun hükmünde kararname (KHK) hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Bu düzenlemelerden biri de 15/08/2016 Tarihli Resmi Gazete' de yayımlanan "Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında 674 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname" nin 38, 39 ve 40. maddeleri ile 5393 sayılı Belediye Kanuna ek düzenlemeler ile mahalli idare yapılanması içerisinde yer alan ve organlarının seçime belirlenmesi Anayasamızca öngörülen belediyelerin başkan, başkan vekili ve meclis üyeliklerine görevlendirme usul ve esasları düzenlenmiştir.

Bu çalışmamızda belediye organları için görevlendirme uygulamasının mevzuat ve pratik uygulaması hakkında bilgi verilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: OHAL, KHK, Mahalli İdare, İdari Vesayet

İSTİSNA HALİNDE KOLLUK YETKİLERİ AUTHORITY OF LAW ENFORCEMENT OFFICERS AT STATE OF EXCEPTION

Yrd. Doç. Dr. H. Gökçe ZABUNOĞLU

Kırıkkale Üniversitesi Hukuk Fakültesi, zabunoglu@kku.edu.tr

Basit tanımına göre olağanüstü hal belli sebeplerle ilân olunan, geçici olarak temel hak ve hürriyetlerin kısmen veya tamamen durdurulmasına veya vatandaşlar için para, mal ve çalışma yükümlülüklerinin getirilmesine imkân veren bir olağanüstü yönetim usulüdür. Olağanüstü hal bir deyişle istisna hali iktidar yada egemen tarafından uygulanması meşru görünen şiddet tekelinden ibarettir. İstisna halinin şiddet tekeli olarak tanımlanmasının temel sebebi her iktidarın hükmetme veya halkı temsil etme gücünü evirerek şiddet tekeline dönüştürmesidir. Bu şiddet tekelinin değişik devlet temellerinde oluşabilmesi mümkündür. İstisna halinin demokratik veya yarı demokratik rejimlerde de sık sık kullanıldığı bir gerçektir. Olağan dönemlerde belli başlı görevlere sahip kolluk, olağanüstü zamanlarda daha geniş yetkilere sahip olmaktadır. Kolluk, kamu düzeninin tesisi için önemli bir misyon üstlenir. Olağan dönemlerde kamu düzeninin düzgün işlediği varsayılırsa; olağan dışılığın hüküm sürdüğü zamanlarda kolluğa, kamu düzeninin yeniden inşası adına birtakım yetkiler verilmektedir. Bu yetkiler yasal dayanağı bulunmakla beraber kişi hak ve hürriyetlerini askıya almayı da içerebilir. Genişleyen yetkiler hukuka uygun olmak zorundadır. Kamu düzeni perspektifinde kolluğa yetkiler veren devletin, hukuka bağlı kalmak üzere olağanüstü zamanlarda kolluğun yetkilerini arttırmasında herhangi bir engel görülmemektedir. Ancak olağanüstü hâllerde de hukukun koyduğu sınırları geçmeden kolluk yetkileri kullanılmalıdır. Çalışmamızda, devlet içerisinde önemli bir yer tutan kolluk kuvvetlerinin olağanüstü zamanlarda yetkilerinin genişlemesi konusuna değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İstisna hali, hukuk devleti, kolluk, insan hakları

According to the simple definition, the state of emergency is an extraordinary administrative procedure which is declared for some reason, temporarily permitting partial or complete suspension of fundamental rights and freedoms, or bringing the obligations of money, property and labor for citizens. The state of emergency, in other words the state of exception, consists of the monopoly of violence that seems legitimate to be imposed by the by power or the sovereign. It is a fact that the exceptional case is often used in democratic or semi-democratic regimes. Law enforcement officers have wider powers in extraordinary times than in the ordinary periods. The law enforcement agency undertakes an important mission for the establishment of public order. Thus, at the time of extraordinary reign, some powers are given to the army in the name of rebuilding public order. These powers may include legal legitimacy as well as suspending the rights and freedoms of persons. Expanding authorities have to comply with the law. The state which empowered the army in the perspective of public order does not see any obstacle in increasing the authority of the army in extraordinary time to adhere to the law. Although the state is faced with state of emergency, it must use law enforcement without passing laws. In this study, the validity of the exception in the state of law is emphasized and discussed the expansion of the powers of law enforcement officers, who have an important place in the state, at extraordinary times.

Keywords: State of Exception, Rule of Law, Law Enforcement, Human Rights

KAZAK ÖRF-ADET HUKUKUNDAKİ “BİY” YARGI SİSTEMİ İLE TÜRKİYE’DEKİ ARABULUCULUK VE UZLAŞTIRMA PROSEDÜRLERİ ARASINDAKİ BENZERLİK VE FARKLILIKLAR

SIMILARITIES AND DIFFERENCES BETWEEN “BIY” JUDICIARY SYSTEM OF KAZAKH CUSTOMARY LAW AND THE MEDIATION AND CONCILIATION PROCEDURES IN TURKEY

Yrd. Doç. Dr. İbrahim KALKAN

Kırklareli Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, ibrahimkalkan@gmail.com

Arş. Gör. Cihan YAYLAK

Kırklareli Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, cihanyayla54@gmail.com

Arabuluculuk ve uzlaştırma prosedürleri Türk hukuk sisteminin gündemindeki en güncel konular arasında yer almaktadır. Uyuşmazlıkların mahkemeye gitmeden tamamen resmi ve güvenilir bir biçimde çözüme kavuşturulması hem devlet hem de vatandaş açısından büyük yarar sağlayacaktır. Bu uygulamalar Türkiye’de nispeten yeni olsa da Türk hukuk tarihine baktığımızda benzer usullerin daha önce kullanılmış olduğu görülmektedir.

Bu çalışmanın konusu arabuluculuk ve uzlaştırma usullerinin Türk hukuk tarihindeki kökenlerini incelemek olacaktır. Çalışmanın ana tezine göre geçmişte Orta Asya’da, Kazak halkı tarafından kullanılan “biy” yargı sistemi ile arabuluculuk ve uzlaştırma usulleri arasında büyük benzerlikler vardır. Bu açıdan bakıldığında arabuluculuk ve uzlaştırma prosedürleri Türk hukuk tarihinde zaten mevcut usullerdir. Kazaklardaki *biy* yargı sisteminin özelliklerinin incelenmesi günümüz uygulamalarına ışık tutacaktır.

Orta Asya Türk halklarından biri olan Kazaklar örf-adet hukukunda uyuşmazlıkların çözümünde “biy” adı verilen geleneksel hakimlerin yargısına başvuruyordu. Uyuşmazlığa taraf olanlar daha önce verdiği yargılarla tanınmış olan bir *biy*’i aralarında hakem tayin ederlerdi. *Biy* her iki tarafı da memnun edecek bir çözüm bulmaya çalışırdı.

Çalışma başlıca üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Kazak örf-adet hukukundaki *biy* yargı sistemi tarihsel süreç içinde değerlendirilecektir. Bu amaçla kimler *biy* olurdu, *biy* seçimi nasıl yapılırdı, *biy* neye göre hüküm verirdi, *biy*lerin yetki ve sorumlulukları neydi gibi sorulara cevap verilecektir. İkinci bölümde Türkiye’de uygulamaya konulan arabuluculuk ve uzlaştırma prosedürlerinin genel özellikleri incelenecektir. Üçüncü bölümde *biy* yargı sistemi ve Türkiye’deki mahkeme dışı uzlaştırma usulleri arasındaki benzerlik ve farklılıklar ele alınacaktır.

Anahtar sözcükler: Türk hukuk tarihi, Kazaklar, Orta Asya örf-adet hukuku, *biy*, arabuluculuk, uzlaştırma

The mediation and conciliation procedures are very popular in the agenda of Turkish law system. When the conflicts are solved in an official and reliable way, without going to courts,

it would be very useful for state as well as citizens. Although these procedures are considerably new in Turkey, we can find similar examples in the history of Turkish law.

The subject of this study is to search the roots of mediation and conciliation procedures in the history of Turkish law. The main thesis of the study is that there are some similarities between “biy” judiciary system of Kazakh people in Central Asia and the mediation and conciliation procedures in nowadays Turkey. So that these procedures have been used already in Turkish history. Thus studying “biy” system of Kazakhs gives us some clues for modern applications of mediation and conciliation procedures.

Kazakhs are among the Turkic peoples living in Central Asia where is the homeland of Turks. They had a customary law practice that they took the civil and criminal conflicts before traditional judges who were called “biy”. The parties of conflict assigned a “biy” as an arbitrator or mediator for a resolution. The “biy” tried to find a solution which pleased both parties.

This study has three parts. We will evaluate the “biy” judiciary system of Kazakhs in history. For that purpose, we will try to find some answers to certain questions such as: Who were the *biys*, how was a *biy* chosen, what were the considerations of *biys* when they judge, what were the area of jurisdiction and responsibilities of *biys*? In the second part the mediation and conciliation procedures in Turkey will be studied. In the last part we will evaluate some similar and different aspects of “biy” judiciary system of Kazakh customary law from the mediation and conciliation procedures in Turkey.

Keywords: History of Turkish law, Kazakhs, Customary law of Central Asia, biy, mediation, conciliation

TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHNİ SÖZLEŞMESİNDE TARAFLAR

Arş. Gör. Kenan KOÇ

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, kenankoc@kilis.edu.tr

1 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe giren 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'na göre rehin sözleşmesi "rehin hakkını tesis etmek amacıyla rehin veren ile alacaklı arasında imzalanan sözleşmeyi" ifade etmektedir. Burada sözleşmenin bir tarafı 'rehin veren', diğer tarafı ise 'alacaklı' olan taraftır. Borçlar hukuku ilkelerine göre alacaklının karşısında borçlu vardır. Ancak burada 'rehin veren' ifadesi kullanılmıştır. Çünkü rehin sözleşmesinde, rehin veren ile borçlunun aynı kişi olması gerekmez. Herhangi bir üçüncü kişi, bir başkasının borcu için kendi aleyhine rehin sözleşmesi kurabilir. Kanunun 3ncü maddesine göre, rehin sözleşmesi 'Kredi kuruluşları ile tacir, esnaf, çiftçi, üretici örgütü, serbest meslek erbabı gerçek ve tüzel kişiler arasında ya da tacir ve / veya esnaf arasında, yapılır. Mülga Ticari İşletme Rehni Kanunu'na göre, rehin sözleşmesini ticari işletmenin maliki yapabiliyordu. Ancak yeni mevzuat bu konuda bir değişiklik yapmıştır. Buna göre, artık ticari işletme maliki ifadesine yer vermemiştir. Bunun yerine tacir ve esnaf kelimelerini kullanmıştır. Dolayısıyla, esnaf ya da tacirler, malik olmadan da rehin verebilirler. Bu değişim, yeni kanunun amacını açıkça ortaya koymaktadır. Bu amaç, ticari işletme rehni sözleşmesinin kapsamını genişletmek, ticari hayatın sekteye uğramamasını sağlamak ve finansmana ulaşımı kolaylaştırmaktır.

Anahtar Kelimeler: Ticari, İşlem, Rehni, Sözleşme

TİCARİ İŞLEMLERDE TAŞINIR REHİNİ SÖZLEŞMESİNİN KURULUŞU

Arş.Gör. Kenan Koç

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, kenankoc@kilis.edu.tr

Taşınır rehni kural olarak teslim şartıyla yapılır. Ancak ticari hayatın sekteye uğramaması için teslimsiz taşınır rehni hükümleri geliştirilmiştir. Bu amaçla 1 Ocak 2017 tarihinde 6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu (TİRTK) yürürlüğe girmiştir. Eski kanundan farklı olarak, yeni kanun; teslimsiz taşınır rehin hakkının teminat olarak kullanımını yaygınlaştırmış, taşınır rehinde aleniyeti sağlamış ve bu rehne konu taşınırın kapsamını genişletmiştir. Mülga kanunda, ticari işletme rehni yalnızca belirli bazı malvarlıkları üzerinde kurulabilmekteydi. Bunlar; ticaret unvanı, ticari işletme adı, mevcut makine, araç, alet ve motorlu nakil araçları ve fikri mülkiyet haklarıdır. Buna karşılık, Taşınır Rehni Kanunu rehin alacaklına; alacaklar, çok yıllık ürün veren ağaçlar, kira gelirleri, kiracılık hakkı gibi haklarının herhangi biri veya tümü üzerinde teslim şartı olmaksızın rehin kurulabilme imkanı vermektedir. Borçlar Kanunu'nun 12nci maddesinin birinci fıkrasına göre sözleşmelerin kuruluşunda şekil serbestisi esastır. Dolayısı ile medeni hukuk bakımından kurulan taşınır rehinde bu kural geçerlidir. Ticaret Kanunu'na tabi olan taşınır rehni sözleşmeleri için ise belli bir şekil şartı getirilmiştir. Ticari İşletme Rehni Kanunu'nun 4ncü maddesine göre "Rehin sözleşmesi elektronik ortamda ya da yazılı olarak düzenlenir. Elektronik ortamda düzenlenen rehin sözleşmesinin Sicile tescil edilebilmesi için sözleşmenin güvenli elektronik imza ile onaylanması şarttır. Yazılı olarak düzenlenen rehin sözleşmesinin Sicile tescil edilebilmesi için tarafların imzalarının noterce onaylanması veya sözleşmenin Sicil yetkilisinin huzurunda imzalanması şarttır."

Anahtar Kelimeler: Ticari, Taşınır, Rehin, Teslimsiz

İNSAN HAKLARININ KORUNMASINDA YARGI DIŞI BİR KORUMA MEKANİZMASI: İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU

Öğr. Gör. Ali BALKAN

Gaziantep Üniversitesi, abalkan97@gmail.com

Doç. Dr. Mehmet KAHRAMAN

Mustafa Kemal Üniversitesi, kahraman88@hotmail.com

1982 anayasasının 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti Devletinin temel niteliklerinden birisinin de “*insan haklarına saygılı*” devlet anlayışı olduğu belirtilmiştir. Demokratik hukuk devleti anlayışında insan haklarının korunması büyük önem taşımaktadır. İnsan haklarının korunmasında, 1982 anayasasının 148. maddesinde düzenlenen Anayasa Mahkemesine *bireysel başvuru* hakkı ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuru hakkı önemli bir yargısal güvencelerdir. 1982 anayasasının 125 maddesinde “*İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır...*” düzenlemesi ile hak ve özgürlüklerin korunmasında idari yargıya başvuru güvencesi de sağlanmış bulunmaktadır. Ancak demokratik hukuk devleti anlayışında insan haklarının korunmasında yargısal denetim tek başına bir çözümden ziyade bir garanti mekanizması olmalıdır. Yargısal koruma yolunun uzun sürmesi, teknik bilgi gerektirmesi, masraflı olması, gibi sorunlar yüzünden vatandaşların yargısal yolu kullanmaları güçleşebilmektedir. İnsan haklarına saygılı devlet anlayışı, devletin hak ve özgürlükleri korumak yargısal yollara ek olarak yargı dışı koruma mekanizmaları kurmasını zorunlu kılmaktadır. 1982 anayasasının 74. maddesinde Vatandaşların ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye’de ikamet eden yabancıların kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, *yetkili makamlara* yazı ile başvurma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Burada zikredilen “yetkili makamlar” ifadesi ile insan haklarının korunmasında yargı dışı başvuru mekanizmalarının kurulması zorunluluğu ifade edilmektedir. Bu sebeple Türkiye’de insan haklarının korunmasında 1990 yılında TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun kurulmasından bu yana idari anlamda bir kurumsallaşma arayışının devam ettiği görülmüştür. 2001 yılında 4643 sayılı kanunla *Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı* kurulmuştur. 4643 sayılı kanuna dayalı olarak çıkarılan yönetmeliklerle de *İnsan Hakları Üst Kurulu*, *İnsan Hakları Danışma Kurulu*, *İnsan Hakları İhlali İddialarını İnceleme Heyetleri* kurulmuştur. 2003 yılında çıkarılan yönetmelikle il ve ilçe insan hakları kurulları kurulmuştur. İnsan hakları alanındaki bu kurumsallaşma, Avrupa Birliği uyum süreci ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun “*Paris Prensipleri*” olarak bilinen ulusal insan hakları kuramlarının statülerinin güçlendirilmesine dair ilkeler dikkate alındığında yetersiz kalmıştır. 2012 yılında 6332 sayılı kanunla Türkiye İnsan Hakları Kurumu kurulmuştur. Kurumun temel işlevi insan haklarının korunması ve geliştirilmesi konusunda çalışma yapmak, şikâyet ve başvuruları incelemek ve bunların sonuçlarını takip etmek; sorunların çözüme kavuşturulması doğrultusunda girişimlerde bulunmak olduğu görülmüştür. Kurumsal arayışın son noktası 2016 yılında çıkarılan 6701 sayılı kanunla kurulan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumudur. (TİHEK) Türkiye’nin tarafı olduğu uluslararası sözleşmelerin bir gereği olarak Türkiye insan hakları kurumunun yeniden yapılandırılması ve kapasitesinin güçlendirilmesi, ayrımcılık ile etkin mücadele edilmesi TİHEK’in kurulmasının temel gerekçesi olarak gösterilmektedir. TİHEK’in amacı insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken

tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek olarak ifade edilmiştir. 11 üyeli kurulun üye yapısı ağırlıklı olarak insan hakları alanında çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşları, sendikalar, sosyal ve mesleki kuruluşlar, akademisyenler, avukatlar, görsel ve yazılı basın mensuplarının göstereceği adaylar arasından seçilerek oluşmaktadır. TİHEK, başvuru üzerine veya re'sen araştırma yapabilmekte ve idari yaptırım kararı verebilmektedir. TİHEK'e dava açma sürresi içinde yapılan başvuru işlemeye başlayan dava süresini durdurmaktadır. Bu çalışmada TİHEK'in yapısı, görevleri ve işleyişi incelenmiştir. Sonuç olarak insan haklarının hızlı ve etkin korunmasında yargı dışı koruma mekanizması olarak TİHEK'in önemli bir işlevi yerine getirebileceği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İnsan Hakları, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Yargı Dışı Denetim

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ VE DENETİMİ

Doç. Dr. Mehmet KAHRAMAN

Mustafa Kemal Üniversitesi, kahraman88@hotmail.com

Öğr. Gör. Ali BALKAN

Gaziantep Üniversitesi, abalkan97@gmail.com

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair 6771 sayılı Kanun ile 1982 Anayasasında önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden biri de, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılmasına ilişkindir. Bu bağlamda Cumhurbaşkanı, yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilecektir.

1982 Anayasasının 104. maddesinde yapılan değişiklikle, daha önce yürütme tarafından çıkarılan kanun hükmünde kararnameler, tüzükler, bakanlar kurulunun çıkardığı yönetmelikler, bakanlar kurulu kararları gibi düzenleyici idari işlemler ortadan kaldırılarak, bunların yerine cumhurbaşkanlığı kararnamesinin getirildiği görülmektedir. Bu değişikliğin temelinde, cumhurbaşkanının yürütme yetkisi ile ilgili konularda düzenleme yapma ihtiyacının karşılanması olduğu görülmektedir.

Anayasanın münhasıran Cumhurbaşkanına verdiği cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarma yetkisi, olağan dönemlerde konu bakımından bazı sınırlamalara tabi tutulmuştur. Buna göre, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenememektedir. Aynı şekilde, Anayasada sadece kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda ve kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamayacaktır. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun hükümlerinin uygulanacağını öngören Anayasa, Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümsüz hale geleceğini öngörmektedir.

Anayasanın olağanüstü hal yönetimini düzenleyen 119/6. maddesine göre; “*Olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanı, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, 104 üncü maddenin onyedinci fıkrasının ikinci cümlesinde belirtilen sınırlamalara tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir.*” Madde metninden açıkça anlaşılacağı gibi, olağanüstü dönemlerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri için, yukarıdaki sınırlamaların olmadığı görülmektedir. Başka bir anlatımla, olağanüstü dönemlerde Cumhurbaşkanı, “*halin gerekli kıldığı konularda*” olmak kaydıyla, yukarıdaki sınırlamalara bağlı kalmaksızın kararname çıkarabilecektir.

Anayasa, savaş ve mücbir sebeplerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanamaması hâli hariç olmak üzere, olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin üç ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülerek ve karara bağlanacağını, aksi halde olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin kendiliğinden yürürlükten kalkacağını belirtmektedir. Bu hükümlerle Anayasa, olağanüstü hallerde çıkarılan cumhurbaşkanlığı kararnamelerine etkin bir siyasi denetim getirmiştir.

6771 sayılı Kanunun 16/B. maddesi ile Anayasanın 148. maddesi değiştirilerek, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin denetimi yetkisi Anayasa Mahkemesine verilmiştir. Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, Anayasanın 152. maddesinde yapılan değişiklikle somut norm denetimine de tabi tutulmuştur. Anayasa mahkemesinde iptal davası açma yetkisinin Cumhurbaşkanına, Türkiye Büyük Millet Meclisinde en fazla üyeye sahip iki siyasi parti grubuna ve TBMM üye tamsayısının beşte biri tutarındaki üyelerine verildiği dikkate alındığında, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin soyut norm denetimin etkili bir şekilde yapılamayacağı görülmektedir.

Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, sadece düzenleyici idari işlem niteliğinde olmayıp, üst düzey kamu görevlilerinin atanması ve görevlerine son verilmesi gibi bireysel idari işlem niteliğinde de olabilecektir. Ancak bu konularda çıkarılan kararnamelerin idari yargı denetimine tabi olduğuna ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

Şu halde, özellikle bireysel işlem niteliğindeki cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin denetimi konusunun sorunlu bir alan olduğu görülmektedir. İşte bu nedenle çalışmamızda bu konu ele alınarak incelenmiş ve bazı çözüm önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri, Anayasaya Uygunluk Denetimi, İdari İşlemler

GEÇİCİ KORUMA SAĞLANAN (SURIYELİLER) YABANCILARIN ÇALIŞMA İZİNİ VE MUAFİYETLERİ

WORK PERMIT AND EXEMPTION OF FOREIGNERS WITH PROVISIONAL PROTECTION (SYRIANS)

Arş. Gör. METİN PEHLİVAN

Kırklareli Üniversitesi, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku ABD, metinpehlivan@klu.edu.tr

Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak veya bu kitlesel akın döneminde bireysel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen ve uluslararası koruma talebi bireysel olarak değerlendirmeye alınamayan yabancılara sağlanan korumaya, geçici koruma denir. Geçici Koruma Kapsamında olan yabancılar denilince de ilk olarak akla Suriyeliler gelmektedir. Ülkemizde şuana kadar ortalama 3 milyon Suriyeli yaşamaktadır. Ülkemizde yaşayan Suriye vatandaşları, ülkelerindeki iç karışıklıklarının sonuçlanmaması ve misafir olma süresi uzadığından kendi imkânlarıyla birçok işyerinde kayıt dışı çalışmaya başladılar.

Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak kayıt dışı çalışan Suriyeliler hakkında çözüm üretmek amaçlı 22.10.2014 tarihinde Geçici Koruma Yönetmeliği ve 15.01.2016 tarihinde ise Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik yayımlanmıştır. Bu yönetmelikte Geçici Koruma Sağlanan Suriyelilerin hangi işlerde çalışma izni almak zorunda oldukları, hangi işlerde ise çalışma izninden muaf oldukları hüküm altına alınmıştır.

Bu bildiride Geçici Koruma statüsünde olan Suriye vatandaşlarının çalışma izni alabilme şartlarının neler olduğu ve hangi işlerde hangi şartların varlığı halinde çalışma izni olmaksızın çalışabilecekleri açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelime: Geçici Koruma, Suriyeliler, Çalışma izni ve Muafiyeti

This protection is called temporary protection, provided to strangers who are forced to leave their country, who do not return to the country they separated from, who are massively committed to finding urgent and temporary protection, or who come to our borders individually or cross our borders during the period of this mass influx and can not be considered individually. As for the strangers who are in the scope of Temporary Protection, the Syrians first come to mind. An average of 3 million Syrians live in our country. Syrian citizens living in our country have started to work informally in many establishments with their own possibilities since the internal confusion in the countries has not ended and the duration of the guests has been long.

The Temporary Protection Regulation was issued on 22.10.2014 and the Regulation on the Work Permits of Temporary Protection Provided on 15.01.2016 was published in order to provide a solution for the Syrians working as an informal Turkish Republic. It is stipulated in this regulation that the Syrians provided Temporary Protection are obliged to obtain work permits and in certain cases they are exempt from work permits.

In this declaration, it will be tried to explain how Syrian citizens who are in the status of Temporary Conservation can work without a work permit in case of conditions of getting a work permit and in which conditions.

Key Words: Temporary Protection, Syrians, Work Permit And Exemption

**ULUSLARARASI İŞGÜCÜ KANUNU'NUN
GETİRDİĞİ YENİLİK: "TURKUAZ KART" UYGULAMASI
THE "TURKUAZ CARD" REGULATION ENTAILED BY INTERNATIONAL
LABOR LAW**

Arş.Gör. METİN PEHLİVAN

Kırklareli Üniversitesi, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku ABD, metinpehlivan@klu.edu.tr

06.03.2003 tarihinden beri uygulanan ve yabancıların Türkiye’de çalışma ilişkilerini düzenleyen “Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun”, 6735 sayılı “Uluslararası İşgücü Kanunu”nun 28.07.2016 tarihinde yürürlüğe girmesinden itibaren, yürürlükten kaldırılmıştır. Uluslararası İş Gücü Kanunu’nun yürürlüğe girmesiyle, yabancıların ülkemizde istihdamı noktasında yeni bir sayfa açılmıştır. Bu yeni sayfalardan bir tanesi de “Turkuaz Kart” uygulamasıdır. “Turkuaz Kart” ibaresinden ne anlamamız gerektiği ise 6735 sayılı Kanun’un 3. Maddesinde tanımdan anlaşılmaktadır. Madde 3/ğ’de “*Turkuaz Kart: Yabancıya, Türkiye’de süresiz çalışma hakkı, mevzuat hükümlerine göre eş ve bakmakla yükümlü olduğu çocuklarına ise ikamet hakkı veren belge*” şeklinde tanımlanmıştır. 6735 sayılı Kanun madde 11/1’deki “*Uluslararası işgücü politikası doğrultusunda; eğitim düzeyi, mesleki deneyimi, bilim ve teknolojiye katkısı, Türkiye’deki faaliyetinin veya yatırımının ülke ekonomisine ve istihdama etkisi ile Uluslararası İşgücü Politikası Danışma Kurulu önerileri ve Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslara göre başvurusu uygun görülen yabancılara Turkuaz Kart verilecektir.*” hükmü ve md11/5’teki “*Turkuaz Kart uygulamasında; akademik alanda uluslararası kabul görmüş çalışmaları bulunanlar ile bilim, sanayi ve teknolojide ülkemiz bakımından stratejik kabul edilen bir alanda öne çıkmış olanlar ya da ihracat, istihdam veya yatırım kapasitesi olarak ulusal ekonomiye önemli katkı sağlayan ya da sağlama öngörülenler nitelikli yabancı olarak değerlendirilir.*” hükmü ile de Turkuaz Kart uygulamasının amacının ne olduğu ve kimlerin bu kapsamda değerlendirileceği belirtilmiştir.

Bu bildiriye yürürlükten kaldırılan 4817 sayılı kanundan sonra 6735 sayılı Uluslararası İş Gücü Kanunuyla getirilen ve istisnai bir uygulama olan ve sadece nitelikli yabancılara verilecek olan “**Turkuaz Kart**” uygulamasının şartlarının neler olduğu üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelime: Uluslararası İş Gücü Kanunu, Nitelikli Yabancı, Turkuaz Kart

The "Law on Work Permits for Foreigners", which has been applied since 06.03.2003 and regulates the working relations of foreigners in Turkey, has been abolished from the date of enactment of the Law No. 6735 "International Labor Law". With the entry into force of the International Labor Law, a new page was opened at the point of employment of foreigners in our country. One of these new pages is the "Turkuaz Card" application. The meaning of "Turkuaz Card" is understood from the definition in Article 3 of Law No. 6735. In Article 3 / ğ, "Turkuaz Card: Foreigner is defined as the right to work indefinitely in Turkey, and the residence permit for children whose spouses are obliged to look after them according to the provisions of the legislation". In accordance with Article 11/1 of Law No. 6735 "In line with international labor policy; the contribution of education level, professional experience, science and technology, the effect of the activity or investment in Turkey on the economy and

employment of the country and the recommendation of the International Labor Force Policy Advisory Board and the Turquoise Card will be given to foreigners deemed eligible according to the procedures and principles determined by the Ministry. in the "one" Turkuaz Card application; those who have internationally recognized studies in the academic field and those who have come to the fore in a field that is considered strategic in terms of science, industry and technology or those who have made important contributions to the national economy as exports, employment or investment capacity are regarded as qualified foreigners. " It is stated that the purpose of the Turkuaz Card application is to be evaluated in this context.

In this declaration, it will be emphasized that the requirements of the "Turkuaz Card" application, which is introduced by Law No. 6735 on International Labor Force Law and which is an exceptional application and which will only be given to qualified foreigners.

Key Words: International Labor Law, Qualified Foreigner

GECEKONDUNUN VAROŞA DÖNÜŞME SÜRECİNE UYUŞTURUCU ALT KÜLTÜRÜNÜN ETKİLERİ: MERSİN ÖRNEĞİ

THE EFFECT OF THE DRUG SUBCULTURE SLUM ON THE SUBURB OF THE TRANSFORMATION PROCESS: MERSİN EXAMPLE

Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÇAĞLAYANDERELİ

Mersin Üniversitesi, cagdereli@mersin.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Ahmet MAZLUM

Cumhuriyet Üniversitesi, mazlum@cumhuriyet.edu.tr

Mustafa TANAYDIN

Bilim Uzmanı, brave_man_33@hotmail.com

Bildiride gecekondu varoşa dönüşme sürecine uyuşturucu alt kültürünün etkileri, Mersin örneği üzerinden betimlenmiştir. Ele alınan konu modern toplumun mekân-kültür krizi olarak isimlendirilebilir. Modernleşme teorilerinde farklı toplum kesimlerinin bütünleşmesi öngörüldüğü halde, özellikle büyük metropollerde ayrışma süreçleri giderek derinleşmektedir. Türkiye’de 1950’lerden itibaren kentleri saran gecekondu, kente yeni gelen sosyal gruplar için kente tutunma umudunu ve çabasını içinde barındırıyordu. Kentleşmenin ilerleyen sürecinde, 1980’lerden itibaren, bu algı değişmeye başladı; gecekondu mekânlarında türeyen yeni ilişki biçimleri etkisiyle giderek umutsuzluk hâkim hale geldi... Gecekondu giderek nitelik değiştirdi ‘varoşlaştı’. Bir yandan çıkarıcı yeni kapitalist ilişkiler ve artan yoksulluk diğer yandan etnik, mezhepsel ve sınıfsal karakterde olabilen yeni gruplaşmalar geleneksel gecekondu yapısını çözdü. Gecekondu hem nitelsiz işgücünü içerisinde barındıran yoksulluk yuvaları olarak hem de şiddet ve terör ve hırsızlık ve uyuşturucu gibi faaliyetlerin yoğunlaştığı suç bölgeleri olarak anılmaya başladı. Gecekondu mekâna aidiyet hissi giderek kayboldu.

İşte bu gözlem üzerine, Mersin gecekonduvaroşlarında, 250 haneye uygulanan anket çalışması verilerine dayalı olarak, hem varoşlaşma eğilimi hem de varoşlaşma sürecine uyuşturucu alt kültürünün etkileri betimlenmek istenmiştir. Daha çok tıp, kriminoloji ve biyoloji gibi disiplinlerde incelenen uyuşturucu, bu çalışmada varoş alt kültür oluşumunun ortamı ve etkeni olarak ele alınmıştır. Araştırmanın temel bulgusu olarak ifade edebiliriz ki uyuşturucu ve varoşlaşma olguları arasında, doğrudan ve nedensel ilişki vardır. Uyuşturucu kullanımının, ticaretinin ve buna bağlı asayiş olaylarının artışı, varoşlaşma sürecine hızlandırıcı etkide bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kentleşme, Sosyal değişim, Gecekondu, Varoş, Alt kültür, Uyuşturucu

This paper analyse the effects of drug subculture on the process of subterranean transformation of gecekondu. Mersin selected as the sample. The integration of different segments of society is envisaged in the theories of modernization. Nevertheless, especially in large metropolises, the processes of decomposition are gradually deepening. In the urbanization process of Turkey, after 1980, the gecekondu’s changed its character.

Gecekondu's have become nests of poverty. At the same time, gecekondu's began to be referred to as violence-terrorism and theft-drug zone.

On this observation, a survey was applied to 250 households in Mersin gecekondu's. The main finding of the study is that there is a direct relationship between drugs and suburb. Drug use, trade, and increasing crime incidents are accelerating the process of the suburbs.

Keywords: Urbanization, Social change, Gecekondu's, Suburb, Subculture, Drugs

NORMUN ZORUNLU UNSURU OLARAK YAPTIRIM SANCTION AS MANDATORY ELEMENT OF NORM

Arş. Gör. Onur ALTUNSU

Kırıkkale Üniversitesi, virtuozaltunsu@windowlive.com

Kurallar, insanların toplumsal yaşamını biçimlendirir. Hukuk, ahlak, din ve örf-adet kuralları insanların belli bir disiplin içerisinde yaşamasını olanaklı kılar. İradî bir varlık olan insanoğlu, kurallara her zaman riayet etme eğilimi göstermez ve yaptırıma uğrama riskiyle karşı karşıya kalır. Yaptırım, diğer alanlardan farklı olarak hukukta cebren icra edilebilme özelliğine sahiptir. Hukuk kurallarında (normlarda) mündemiç olan yaptırım, ayırt edici bir unsur olarak göze çarpar. İlkel toplumlardan günümüze kadar her norm doğrudan veya dolaylı olarak yaptırım içerir. İlkel toplumlar, Clastres'in tanımıyla, devletsiz toplumlardır. Bu toplumlar, normu ihdas eden veya norma dayalı faaliyet gösteren kurumsal yapılardan yoksundur. Ayrıca normun ihlali halinde yargılama yapabilecek, meşru şiddet araçlarını devreye sokabilecek bir mekanizmaya da sahip değildir. Hukuki sorunlar genellikle 'karşılıklık' prensibine göre çözülür. Yaptırım uygulayacak olan devletin yetkili organları değil, haksızlığa uğrayan taraf veya onun ailesidir.

Modern toplumlarda ise birçok alanda olduğu gibi hukukta da merkezileşme olgusu güçlenmiştir. İlkel toplumlardan farklı olarak; yasama, yürütme ve yargılama faaliyetlerini yerine getiren spesifik kurumlar vardır. Normlar analiz edilirken bu kurumların varlığı dikkate alınır. Öyle ki, Hobbes'a göre normun ihdası için toplumun çoğunluğunun rızasıyla yetkili kılınan bir egemene ihtiyaç vardır. Norm, merkezileşmenin odağında yer alan egemenin buyruğu olarak tanımlanır. Böylece normun geçerlilik kriteri Hobbes nazarında açıklanmış olur. Hobbes, normun yapısal analizinde kendisinden sonraki düşünürleri etkileyecek çok daha önemli sonuçlara ulaşmıştır. O, dağıtıcı ve cezalandırıcı olmak üzere normun iki kısımdan oluştuğunu söyler. Dağıtıcı yasa adını verdiği ilki; kişilere haklar bahşeden, hak sahibinin kendisine ait olanı kullanırken diğer kişilerin ona yönelik eylemlerini yasaklayan kısımdır. Cezalandırıcı yasa olarak tanımladığı ikincisi ise yasaklara riayet etmeyenlere yaptırım öngören kısımdır. Hobbes'a göre, her yasa cezalandırıcı kısmı içermek zorundadır. Aksi takdirde hukuk âlemindeki işlevini yitirir.

Nihayet, Kelsen'in de Hobbes'a benzer düşüncelere sahip olduğunu söylememiz gerek. Kelsen'in "yeniden inşa edilmiş norm" kavramı, -tıpkı Hobbes gibi- normun yapısal analizi neticesinde ortaya çıkmıştır. Yeniden inşa edilmiş norm, tali ve asli olarak adlandırılan iki ayrı normun birleşmesiyle oluşur. Tali (ikincil) normda insanların belli şekilde hareket etmeleri veya etmemeleri gerektiği (hakaret etmemelisin, vergini ödemelisin vs) belirtilir. Asli (birincil) normda ise tali norma aykırı hareket edilmesi halinde yaptırım uygulanması gerektiğine yer verilir. Hukukun zorlayıcı bir düzen olması hasebiyle asli norm, Kelsen nezdinde "tek gerçek hukuk normu" olarak kabul edilir. Tali norm, yalnızca asli normla birlikte düşünüldüğünde bir anlam ifade eder. Tek başına ele alındığında nasihatten veya temenniden farklı bir anlam içermezler.

Anahtar Kelimeler: Norm, Yaptırım, İlkel Toplum, Hobbes, Kelsen

DOES TURKEY HAVE THE RIGHT TO INTERVENE IN NORTHERN IRAQ INDEPENDENCE REFERANDUM: STATE SOVEREIGNTY vs. NATIONAL SECURITY

Sezai ÇAĞLAYAN

PhD Candidate, Ondokuz Mayıs University, sezai.caglayan@omu.edu.tr,

Assist. Prof. Dr. Mustafa ÇAKIR

Kocaeli University, cakircakir@hotmail.com

State sovereignty and national security have been always intertwined concepts often compelling states to wage a war. Independence referendum held by Northern Iraqi Government on 25 September 2017 reminds of again these concepts in terms of intrastate and also interstate relations. Turkey is one of the actors which could be referred for the latter example. Using Self-Determination argument, basing the legality of the referendum on disputed status in Iraqi constitution and so are all intrastate matters. The question here is how Turkey can approach to the issue? Does Turkey have any right to interfere or, to what extent it does react, or what means it can use? Following the referendum Turkey announced that it has closed its airspaces to the Northern Iraqi planes and cancelled its own flights too. What Turkey has applied over the Northern Iraqi Government amounts to countermeasures in international law particularly called as “retorsion” which is recognised unfriendly but not incompatible with international law. Turkey invoked these retorsion measures primarily for the preservation and sustainability of its national borders. Applying retorsion measures takes its source from international law. Yet, what Turkey should not do in this regard is to interfere in internal affairs of the Central and Regional Governments without consent of the Central Government. In any case, bearing in mind a military intervention except for self-defence should not be in question.

Keywords: Turkey, Iraq, Northern Iraq Independence Referandum, International Law

TURKEY'S STANCE ON QATAR CRISIS: AN ANALYSIS FROM INTERNATIONAL LAW APPROACH

Assist. Prof. Dr. Mustafa ÇAKIR

Kocaeli University, cakircakir@hotmail.com

Sezai ÇAĞLAYAN

PhD Candidate, Ondokuz Mayıs University, sezai.caglayan@omu.edu.tr

The Qatar crisis arisen in early June of 2017 amongst the Gulf states including Saudi Arabia and the others is not resolved yet. The Gulf states in question have imposed blockades on Qatar on political ground. Turkey has been however continuing to give support to Qatar from very beginning of the crisis by developing policies in favour of Qatar and taking legal steps in this regard. The support given by Turkey has been frequently made an agenda item as a political issue in domestic and international media. However, it is vital and necessary to analyse what Turkey has done with regard to international law.

The role Turkey has played in mediation initiatives between the two sides of the crisis is significant as well as consistent with dispute settlement in international law. Besides, the military agreement between Turkey and Qatar that was entered into force by the Turkish Parliament just after the crisis does also seem to be appropriate for international law. The treaty often criticised by Saudi Arabia and its partners shows consents of two independent states and thus is utterly lawful action according to international law. The steps taken by Turkey in terms of Qatar crisis have no legal obstacles. Yet, Turkey should abstain from extreme discourses and accordingly maintain its stance.

Keywords: Turkey, Qatar Crisis, Saudi Arabia, International Law

BÜYÜK SELÇUKLULARDA DEVLETE KARŞI İŞLENEN SUÇLAR BAĞLAMINDA İSYAN SUÇU, CEZASI VE UYGULANIŞI: HANEDAN ÜYELERİ ÖRNEĞİNDE

IN THE CONTEXT OF CRIMES AGAINST THE STATE IN THE GREAT SELJUKS CRIME OF REBELLION AND ITS PUNISHMENT AND IMPLEMENTATION: FOR DYNASTIC MEMBERS

Arş. Gör. Sinan TARİFCİ

Gazi Üniversitesi, sinantar@hotmail.com

Selçuklu dünyasında suç teşkil eden ve cezai müeyyide gerektiren fiiller genel itibariyle şöyle tasnif edilebilir: 1- Devlete karşı işlenen suçlar, 2- Kişiye, mala ve topluma karşı işlenen, 3- Dinî ve fikrî suçlar. Bunlardan devlete karşı işlenen suçlar malî, askerî ve siyasî nitelikli olmak üzere bir ayrıma tabi tutulabilir. Hemen hemen tamamen siyasî mahiyeti haiz olan isyan suçu, ortaçağ Türk devletlerinde olduğu gibi, Büyük Selçuklularda da devlete karşı işlenen suçların en büyüğü idi. İsyân etmek, iktidarda bulunan sultanın otoritesine başkaldırmaktı. Büyük Selçuklular zamanında muhtelif dönemlerde komutanların, vassal hükümdarların ve emirlerin isyanları görülmüştür. Bu grupların isyan eden mensupları büyük çoğunlukla muhtelif türlerde infaz edilen ölüm cezasına çarptırılmaktaydı. İsyânların en önemlisi ise hanedan üyelerinin isyanları idi. Bütün Türk tarihinde görülebileceği üzere, Türk hâkimiyet anlayışından kaynaklanan her hanedan üyesinin tahtta eşit hakka sahip olması olgusu, isyanların temel sebebini oluşturmuştur. Doğrudan doğruya iktidarı değiştirmeyi ve başta bulunan sultanın elinden hâkimiyeti almayı amaç edinerek fırsat ve imkân bulunca harekete geçen hanedan üyeleri, başarısız oldukları yani amaçlarına ulaşamadıkları takdirde, teşebbüslerinin bedelini ödemekle karşı karşıya kalıyorlardı. Selçuklu hükümdarlarının hanedan üyelerinin isyanına karşı, devlet adamlarının isyan ve ihanet hareketlerine karşı verdiği sert tepki ve şiddetli cezalandırmalardan farklı olarak, hoşgörülük zihniyeti içinde davrandığı dikkat çekmektedir. Öyle ki, hükümdarın, başarısız isyan girişimi sonrasında hanedan üyelerini nasihat vermek, bazen de paylamak suretiyle affettiği örnekleri mevcuttur. Bununla birlikte, hanedan üyelerinin isyanları, suçları affedildikten sonra yeniden baş gösterebiliyordu. Hal böyle olunca, isyan eden hanedan üyesini ortadan kaldırmak zorunluluğu hasıl oluyordu. Bazen ise bir hanedan üyesi isyan etmese bile, isyan edebileceği ihtimaline karşılık, bir emniyet tedbiri olarak cezalandırılıbiliyordu. Öte yandan, isyan eden hanedan üyesinin aile bireyleri de tedbiren cezalandırılıbiliyordu. Hanedan üyeleri, isyanları neticesinde, kan dökme memnuiyeti kaidesine uygun olarak yay kirişi ile boğulmak suretiyle ölüm cezasıyla cezalandırıldığı gibi; hapis, gözlerine mil çekme ve sürgün gibi cezalara da çarptırılmıştır. Yalnız isyan neticesinde değil, başta bulunan sultanın ölümü sonrasında boşalan taht için vuku bulan veraset mücadelesini kaybeden taraf da aynı akıbete uğruyordu. İşte, bu bildiride, Büyük Selçuklular devrinde suç teşkil eden fiiller ve ceza türlerine genel bir bakış yapılarak, esas olarak devlete karşı işlenen suçlar bağlamında, isyan etmek suçu, cezası ve uygulanişı hakkında hanedan üyeleri örneğinde bir değerlendirme yapmaya gayret edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ortaçağ, Büyük Selçuklular, Hanedan Üyeleri, İsyân, Suç ve Ceza

SINAI MÜLKİYET KANUNU'NA GÖRE PATENT HAKKINA TECAVÜZ

Arş. Gör. Zehra YALMANKÜLAH

Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, zehrayalmankulah@hotmail.com

10.01.2017'de 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile sınai haklar tek başlık altında toplanmıştır. Kanunlaşma sürecinde KHK'lar dönemindeki eksiklikler ve uygulamadaki sıkıntılar dikkate alınmıştır. Bu kapsamda değişikliğe uğrayan bölümlerden birisi de çalışma konumuz olan “patent hakkına tecavüz” kısmıdır.

Öncelikle 551 sayılı KHK m. 136'da patent hakkına tecavüz sayılan fiillerin kapsamı değiştirilerek SMK m. 141'de yeniden düzenlenmiştir. Usul patentleri ile ilgili olarak SMK'da getirilen sistemde, patent sahibinin izni olmaksızın buluş konusu usulü kullanmak veya bu usulün izinsiz olarak kullanıldığını *bildiği ya da bilmesi gerektiği hâlde* buluş konusu usulle doğrudan doğruya elde edilen ürünleri satmak, dağıtmak veya başka bir şekilde ticaret alanına çıkarmak ya da bu amaçlar için ithal etmek, ticari amaçla elde bulundurmamak, uygulamaya koymak suretiyle kullanmak veya bu ürünlerle ilgili sözleşme yapmak için öneride bulunmak filleri tecavüz teşkil eden filler olarak sayılmıştır. 551 sayılı KHK'da usul patenti ile elde edilen ürünlerin satışı doğrudan tecavüz teşkil ederken, SMK sisteminde ilgilinin usulün izinsiz olarak kullanıldığını bilmesi veya bilmesi gerektiği hallerde tecavüz sayılacağı kabul edilmiştir. Ayrıca 551 sayılı KHK'da bulunmayan, uygulamaya koymak suretiyle kullanmak veya bu ürünlerle ilgili sözleşme yapmak için öneride bulunmak filleri de tecavüz sayılmıştır.

Usul patenti açısından getirilen bir diğer yenilik patent konusunun, bir ürün veya maddenin elde edilmesine ilişkin bir usul olması hâlinde mahkeme, aynı ürün veya maddeyi elde etme usulünün patent konusu usulden farklı olduğunu ispat etmesini davalıdan isteyebilecektir (SMK m.141/2). Yine hükme göre patent konusu usulle elde edilen ürün veya maddenin yeni olması hâlinde, patent sahibinin izni olmadan üretilen aynı her ürün veya maddenin, patent konusu usulle elde edilmiş olduğu kabul edilir. Aksini iddia eden kişi bunu ispat etmekle yükümlüdür. Bu durumda, davalının üretim ve işletme sırlarının korunmasındaki haklı menfaati göz önünde tutulur. Diğer tarafta 551 sayılı KHK'da tecavüz sayılan filleri düzenleyen maddede sayılmayan gasp, SMK'da tecavüz sayılan fiil olarak kabul edilmiştir (SMK m. 141/1/ç).

551 sayılı KHK'da “Tazminat İstenmeyecek Kişiler” başlığı altında m. 144'te patent sahibinin, sebep olduğu zarardan dolayı, patent sahibine tazminat ödemiş olan kişi tarafından, piyasaya sürülmüş ürünleri kullanan kişilere karşı, Kanun Hükmünde Kararnamenin bu bölümünde yer alan davaları açamayacağı düzenlenmiştir. SMK m. 153'te buna ek olarak sınai mülkiyet hakkı sahibinin, hakkına tecavüz eden tarafından piyasaya sürülmüş ürünleri *kişisel ihtiyaçları ölçüsünde elinde bulunduran veya kullanan kişilere* karşı, bu Kanunda yer alan hukuk davalarını açamaz veya ceza davası açılması için şikâyette bulunamayacağı düzenlenmiştir.

Sınai mülkiyet hakkı tecavüze uğrayan hak sahibinin ileri sürebileceği talepler SMK m. 149'da düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme 551 sayılı KHK m. 137'de ele alınmaktaydı. KHK'dan farklı olarak fiilin tecavüz olup olmadığının tespitini sağlamak üzere tespit davasına yer verilmiştir. Ayrıca getirilen diğer bir yenilik muhtemel tecavüzün önlenmesi davasıdır.

Tazminat SMK m. 150'de düzenlenmiştir. KHK m. 138'de tecavüz teşkil eden fiiler sayılarak hangi fiilerin tazminata hak kazandırdığı sayılmıştır. SMK'da genel bir anlatım ile sınai mülkiyet hakkına tecavüz sayılan fiilleri işleyen kişilerin, hak sahibinin zararını tazmin etmekle yükümlü olduğu belirtilmiştir.

SMK ile 551 sayılı KHK'da yer almayan yeni düzenlemelere de yer verilmiştir. Bunlardan ilki "Kararların Uygulanması" başlığı altında 162. maddedir. 551 sayılı KHK'da yer almayan hızlı imha prosedürü de SMK m. 163'te düzenlenmiştir. Getirilen bir diğer yenilik KHK'da izin verilen hukuk ve ceza davası açma hakkının, SMK'da yalnızca hukuk davasına özgülenmesidir (SMK m. 156).

Yapılan açıklamalar kapsamında çalışma konumuz olan patent hakkına tecavüze Sınai Mülkiyet Kanunu ile getirilen yenilikler incelenecek olup, eleştirilere de yer verilecektir.

SON DÜZENLEMELERLE ÇALIŞAN BULUŞLARINA GETİRİLEN YENİLİKLER VE ÇALIŞANA ÖDENECEK BEDELİN TESPİTİ

Arş. Gör. Zehra YALMANKÜLAH

Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, zehrayalmankulah@hotmail.com

6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu 10.01.2017 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sınai Mülkiyet Kanunu, daha önce kanun hükmünde kararnamelerde düzenlenen sınai hakları tek başlık altında toplayarak, yıllardır devam eden kanunlaştırma sürecini sonlandırmıştır.

İnceleme konumuz olan ve Sınai Mülkiyet Kanunu'nda dördüncü bölümde “Çalışan Buluşu” başlığı altında m. 113- 122 arasında düzenlenen çalışan buluşları, 551 sayılı Patentin Korunması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de m. 16- 38 arasında düzenlenmekteydi. Diğer tarafta SMK m. 115/11 ve m. 121/10 maddelerindeki düzenlemeler nedeniyle, 29 Eylül 2017'de “Çalışan Buluşlarına, Yükseköğretim Kurumlarında Gerçekleştirilen Buluşlara Ve Kamu Destekli Projelerde Ortaya Çıkan Buluşlara Dair Yönetmelik” yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik çalışanların buluşları ile ilgili bedel tarifesine ve uyuşmazlık halinde izlenecek tahkim usulüne, yükseköğretim kurumlarında ve kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde ortaya çıkan buluşlara ilişkin usul ve esasları belirlemek için çıkarılmıştır. Yönetmelik “Çalışan Buluşları İle İlgili Bedel Tarifesi ve Uyuşmazlık Halinde İzlenecek Tahkim Usulü”, “Yükseköğretim Kuruluşlarında Gerçekleşen Buluşlar”, “Kamu Destekli Projelerden Ortaya Çıkan Buluşlar” başlıklı üç bölümden oluşmaktadır. Yönetmelik genel olarak özel ve kamu kesiminde çalışanların, özel düzenlemeler saklı kalmak kaydıyla kamu kuruluşlarında çalışanların buluşlarına ilişkin hususları ve hizmet buluşu sahibi olan çalışanlara, işverenlerce ödenecek bedelin tespiti ve uyuşmazlık halinde uygulanacak tahkim usulünü, yükseköğretim kurumlarında gerçekleştirilen buluşlara ilişkin bildirim yükümlülüğü, hak sahipliği, kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde ortaya çıkan buluşlara ilişkin hususları düzenlemektedir.

SMK m. 2'de çalışanın tanımı yapılmıştır. Hükme göre özel hukuk sözleşmesi veya benzeri bir hukuki ilişki gereğince, başkasının hizmetinde olan ve bu hizmet ilişkisini işverenin gösterdiği belli bir işle ilgili olarak kişisel bir bağımlılık içinde ona karşı yerine getirmekle yükümlü olan kişiler ile kamu görevlileri çalışanı ifade etmektedir. SMK m. 113/3'e göre öğrenciler ve ücretsiz olarak belirli bir süreye bağlı olmaksızın hizmet gören stajyerler hakkında çalışanlara ilişkin hükümler uygulanır. 551 sayılı KHK'daki düzenlemede bu kişilerin işçi sayılacağı düzenlenmekteydi.

Yeni düzenlemelerle çalışan buluşlarına getirilen yeniliklerden ilki, kamu kurumlarında çalışanların buluşlarının kapsamlı şekilde ele alınmasıdır. 551 sayılı KHK m. 39'da işçi buluşlarına ilişkin hükümlerin memur buluşlarına da uygulanacağı ifade edilmekteydi. SMK n. 113'te söz konusu buluşlar için alt limit getirilmiş ve kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlara buluşları için ödenecek bedelin, buluştan elde edilen gelirin üçte birinden az olamayacağı belirtilmiştir. Ancak buluş konusunun kamu kurum veya kuruluşunun kendisi tarafından kullanılması hâlinde ödenecek bedel, bir defaya mahsus olmak üzere, bedelin

ödendiği ay için çalışana ödenen net ücretin on katından fazla olamayacaktır. Diğer çalışan buluşları için alt limit getirilmemiş, ancak taraflar arasındaki sözleşme hükümleri önem kazanmıştır.

SMK ile üniversitelerde gerçekleştirilen buluşlar için farklı bir düzenleme getirilmiştir. Zira 551 sayılı KHK m. 41’de döneminde üniversite mensuplarının buluşları başlığı altında, personel tarafından gerçekleştirilen buluşların serbest buluş olduğu düzenlenmekteydi. Ancak SMK m. 121 ‘e göre Yükseköğretim Kurumlarında gerçekleştirilen buluşlara çalışan buluşlarına ilişkin hükümler uygulanır ve hak sahipliği ilgili Yükseköğretim Kurumu’na aittir.

Diğer tarafta çalışan buluşlarında, çalışana ödenecek bedel en önemli noktalardan birisidir. Zira buluşa ödenecek bedel hem çalışan hem de işveren menfaatinin çatıştığı bir noktadır. Bu konuda özellikle yönetmelikte hesaplamaların nasıl yapılacağı açıklanmış ve örneklerle desteklenmiştir. Düzenlemelerde alternatifli seçenekler (kıyas, işletmenin buluştan sağladığı belirlenebilen yarar, tahmin) sunularak, çalışan lehine olacak şekilde herhangi bir boşluk bırakılmamaya çalışılmıştır. Taraflar arasında bedel konusunda bir uyuşmazlık olması halinde, uyuşmazlık tahkim yolu ile çözülecektir. Yönetmelikteki ilgili düzenlemeye göre çalışan ve işverenin, ödenecek bedelin miktarı ve ödeme şekli üzerine, işveren hizmet buluşu üzerinde tam hak talebinde bulunmuşsa, patent ya da faydalı model verildiği tarihten, kısmi hak talebinde bulunmuşsa işverenin buluştan yararlanmaya başladığı tarihten itibaren iki ay içerisinde anlaşamamaları durumunda uyuşmazlık tahkim yoluyla çözülür. Tahkime ilişkin yazılı tahkim sözleşmesi bulunma şartı aranmaksızın HMK’ nın tahkime ilişkin hükümleri uygulanır.

Yönetmelikte getirilen yeniliklerden bir diğeri çalışana ödenecek teşvik ödülüdür. Tam hak talebine ilişkin olarak işveren, buluşu yapanın diğer hakları saklı kalmak kaydı ile faydalanma bedeli dışında ayrıca teşvik ödülü verir. Ancak çalışan kamu kurum ve kurumlarında çalışmakta ise, teşvik ödülü verilmemektedir. Teşvik ödülü net asgari ücret miktarından az olamayacaktır. Buluş birden çok kişi tarafından gerçekleştirilmişse, teşvik ödülü buluşu yapanlar arasında katkı payları oranında bölüştürülür.

Sınai Mülkiyet Kanunu’nda yukarıda belirtilenler gibi birçok değişiklik gerçekleşmiştir. Bu kapsamda çalışma konumuz olan çalışan buluşları, hem Sınai Mülkiyet Kanunu hem de 30196 sayılı Yönetmelik’teki düzenlenmeler doğrultusunda ele alınacak olup kanunun getirdiği sistemle ilgili açıklamalara ve eleştirilere yer verilecektir.